

Inti Wara Yassi

Volontärarbete med vilda djur i Bolivias djungel

Min kompis Markus undrade i våras om jag ville följa med till Bolivia i tre veckor för att jobba som volontär med omhändertagna, missanpassade djur. Det ville jag förstås. Dock var det bara två veckor kvar tills han skulle åka, men efter några stressiga dagar så lyckades jag ordna allt med flygbiljetter, ledighet, vaccinationer m m så jag kunde följa med.

Vårt mål var organisationen Comunidad Inti Wara Yassi (CIWY) i utkanten av det lilla samhället Villa Tunari i Chapareregionen i Bolivias djungel. Organisationen startades 1996 och jobbade först med att försöka få gatubarn på rätt köl. Så småningom gick de över till att ta hand om djur som varit illa, varav de flesta varit illegalt tillfångatagna och hållna hemma hos privatpersoner och på cirkusar. Man har tagit hand om många olika sorters djur, bland annat olika sorters apor, fåglar, pumor, ozeloter, jaguarer, sengångare, sköldpaddor och näsbjörnar. Målet är att återföra djuren till naturen, eller, i de fall där detta inte är möjligt, ge dem ett drägligare liv.

Inga statliga bidrag

Organisationen får inga statliga bidrag utan är helt beroende av vanligt folks givmildhet och frivilliga arbetsinsatser. En stor del av volontärerna på CIWY är backpackers från hela världen som stannar till här i några veckor. Vem som helst får hjälpa till och det krävs ingen föranmälan utan det är bara att dyka upp. Det kostar ca 70 dollar för två veckor vilket inkluderar husrum och del i gemensamt kök. För att få jobba med djuren och hinna göra någon nytta måste man dock vara där under en viss tidslängd. Under vår vis-

telse var gränsen en månad för kattdjuren och två veckor för apor, fåglar och andra djur, men detta kan variera beroende på tillgången på volontärer.

Efter en lång flygresor (London-Miami-La Paz-Cochabamba) och en fem timmars bussresa ner i djungeln kom vi till slut fram till CIWY-huset, precis lagom för att följa med på den dagliga introduktionen för nya volontärer. Under utdelningen av arbetsplatser hade vi båda tur. Jag fick mitt första handsval, apparken, och på grund av viss volontärsbrist fick Markus trots vår korta vistelse jobba med Sonko, en sju månader gammal puma.

Markus och Sonko, puma på 7 månader.

Foto: Markus Einarsson

Herr Nilsson med flera

Apparken är en plats en liten bit in i djungeln där närmare 200 apor utplacerats. Platsen är inte inhägnad och de flesta aporna lever helt fritt men kommer ofta ner till volontärerna för att utfodras, hälsa på turister eller bara umgås. Där finns främst tre olika sorters apor – de bruna kapucinaporna (ca 35 cm höga), de större svarta spindelaporna (ca 60 cm) och ett antal små ekorr- eller dödskalleepor, mest kända som Pippi Långstrumps Herr Nilsson.

Det finns även ett antal apor som

Nyfiken apa.

Foto:

Markus Einarsson

hålls i koppel och sover i burar på nätterna. De är antingen nya apor som ska skolas in i parken eller apor med någon typ av problem. Det finns till exempel några apor som beroende på vad de varit med om tidigare i sina liv utvecklat en aversion mot män, kvinnor, barn eller bolivianer. Ett exempel var Tano, en rätt stor kapucinhanne som inte gillade kvinnor och därför fick hålla sig vid en löplina en bit in i djungeln. Män tyckte han däremot om och det hände att han skrek av glädje och kastade sig om halsen på mig när jag kom dit.

Jag fick ansvaret för Uza, en ung kapucinbona som var ny i parken och därför hölls i koppel. Hon var blyg och lite rädd för de andra aporna och fick ha hjälp på traven för att våga sig fram till matborden. Efter någon dag så började hon ty sig till mig när hon blev orolig eller

Pelle och Monto, parkens busfrö.

Foto: Pelle Einarsson

kände sig ensam. Enligt uppgift så har hon nu släppts fri och klarar sig bra med de andra.

Härmapor

Det var mycket roligt att få tillbringa lite tid med dessa apor. I början tyckte jag att de betedde sig precis som människor, men efter ett tag började jag tycka att det snarare är vi människor som är som de. Vi fick ofta se prov på deras intelligens, till exempel när de fick tag i något verktyg och försökte härma människor med det, när de snabbt genomsökte turisternas fickor efter godbitar, när de höll upp sitt koppel med svansen för att det inte skulle fastna i saker på marken, när de knöt upp knutar, när de knäppte upp min skjorta för att kunna hoppa in och värma sig då det regnade och när spindelaporna tog en i handen och virade svansen runt ens handled för att försöka dra iväg en på promenad.

Lekkamrater utan gränser

Det var även kul att se interaktionen mellan arterna. De små ekorraraporna gillade att rida på de

Två av parkens vackra fåglar.

Foto: Pelle Einarsson

stora spindelaporna, och spindelaporna verkade gilla att ha dem där. De volontärer som gick kvällsrundan kunde ibland se apor från alla tre arterna sova tripp-trapptrull på varandra i en av burarna, och de låtsasbråk som aporna ofta ägnade sig åt när de lekte kände inga artgränser. En skillnad mellan arterna var dock deras doft –

efter ett tag kunde jag med bara näsan avgöra vilken typ av apa det var som just hoppat upp på ens axlar.

Arbetsuppgifterna i apparken

Jaguaren Sama.

Foto: Okänd, från CIWY:s CD

bestod bland annat av att tillreda mat (frukt och grönsaker samt gröt för de små), hålla parken ren och laga prylar, ta emot turister, trösta ledsna apor, ta kopplade apor på promenader, hålla apornas "journalblad" uppdaterade, göra rent burarna och (minst uppskattat) tvätta burapornas sängkläder. Ofta fick delar av arbetet utföras med en nyfiken apa hängandes på ens axlar eller runt ens ben.

Markus jobbade som sagt med den unga puman Sonko. Volontärerna som jobbar med kattdjuren spenderar största delen av tiden med att ta dem på promenader i djungeln, med raster närhelst katten vill stanna till. Varje katt har sin egen rutt för att man ska undvika sammanstötningar. De gillar att bada och Markus fick ofta ta sig ett dopp i floden tillsammans med Sonko.

Jaguaren Sama

Mest spännande var nog att hälsa på jaguaren Sama. Som många andra av kattdjuren kom han till CIWY som unge efter att hans mor blivit dödad av jägare. Nu har han växt upp till en riktig bjässe och är alldeles för stor för att ta med på promenader. Han tillbringar det mesta av sin tid i väl tilltagna

löpliner intill sin bur långt in i djungeln och övervakas där av några volontärer. Man tar bara dit högst en ny besökare per dag för att inte göra Sama orolig, och besöksrutinen involverar bland annat att gnida ett palmblad mot ens ansikte och låta Sama lukta på det för att godkänna ens doft och tillåta en att komma närmare.

För den som bara vill slappa på sin semester så är CIWY inte rätt ställe att åka till eftersom det är långa arbetsdagar, ibland i tuff miljö. Bolivia är dessutom ett fattigt sydamerikanskt land och har en lägre levnadsstandard än vad vi är vana vid, men det är ju en del av äventyret. Men för den som är djurintresserad och vill få en närnaturen-upplevelse och träffa trevliga människor från hela världen så kan jag varmt rekommendera en

Ekorrarapor leker titt-ut

Foto: Pelle Einarsson

vistelse här. Man gör nytta och får roligare minnen och mer spännande bilder än på vanliga semesterresor. Upplevelsen växer dessutom när man kommit hem och börjar fundera på vad man egentligen varit med om. Det kändes lite tomt att vara tillbaka i kontorsstolen på jobbet och inte längre ha någon nyfiken apa på axeln.

PELLE EINARSSON

PELLE@MENSA.SE

Läs mer:

CIWY:s officiella sida finns på
<http://www.intiwarayassi.org/>

http://www.lysator.liu.se/~wizkid/travel/inti_wara_yassi/